

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg skal udtrykke min glæde over, at det har været muligt for de organisationer, der har været involveret i det her, at presse ministeren til at ændre det oprindelige lovforslag.

Vi synes, der er tale om en forbedring i forhold til selve lovforslaget, men vi mener stadig væk, at forslaget er en forværring i forhold til det eksisterende, så vi er imod selve lovforslaget.

Poulsgaard (FP):

Det er jo ikke så mærkeligt, at SFs ordfører kan stå heroppe og udtrykke glæde over organisationerne. De organisationer er meget dygtige til at presse dette folketing. Jeg skal i højeste grad beklage, at det er lykkedes organisationerne at presse, og beklage, at man ikke simpelt hen tager noget mere alvorligt fat; der er jo uanede muligheder for at spare her inden for fritidsundervisningen.

Men trods alt er lovforslaget et lille fremskridt, og derfor støtter vi det.

Steen Folke (VS):

Selv om der tales om ændringsforslag, er der jo ikke stillet egentlige ændringsforslag i forbindelse med dette lovforslag, men der er kommet nogle ændrede bemærkninger fra ministeren, sådan at man kan sige, at virkningen i realiteten er noget ændret og noget formildet i forhold til konsekvenserne ved en gennemførelse af lovforslaget med de oprindelige bemærkninger.

Alligevel mener jeg, det fortsat er et ret groft angreb på en bestemt lønarbejdergruppes lønforhold. Det er stadig væk temmelig uhørt, temmelig enestående, at man gennem den form for lovgivning væsentligt reducerer lønnen for visse kategorier af fritidsundervisere. Det gælder ikke i samme grad som ved forslaget i den oprindelige udformning. Det gælder heller ikke alle kategorier på samme måde. Men stadig væk er der tale om et væsentligt og temmelig uhørt angreb på nogle folks lønvilkår – nogle folk, som ikke er specielt velstillede, som har meget usikre ansættelsesforhold, og som sammenstykker et ske-ma af mange forskellige ting, som de underviser i.

De ændrede regler, man nu lægger op til, betyder bl. a., at der indføres en begyndelsesløn, der er reduceret med 20 pct. i forhold

til grundlønnen. Det er dog en ganske væsentlig lønmæssig reduktion.

Der er nok ikke ret mange kategorier af lønarbejdere, der ville finde sig i det. Det er også et udtryk for noget ganske usædvanligt, nemlig at disse undervisere under denne lovgivning simpelt hen ikke har almindelige aftale- eller forhandlingsforhold. De har ikke mulighed for selv at forhandle deres løn- og arbejdsvilkår, og så bruger staten den mulighed, den har, til at skrabe nogle skillinger sammen ved ensidigt angreb på lige præcis denne i forvejen ret svagt stillede gruppe.

Jeg synes fortsat – selv med den formildelse, der er sket – at det er et groft angreb på alle disse undervisere, som alle er enige om udfører et fortjenstfuldt og nødvendigt og særdeles vigtigt arbejde. Det afholder altså ikke et stort flertal fra med et pennestrog at forringe deres lønvilkår, sådan som det sker gennem vedtagelsen af dette lovforslag.

VS vil selvsagt gå imod lovforslaget ved tredje behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken. (Nedsættelse af en tjenestemand's ret m.v.).

(Lovforslag nr. L 144. Fremsat 29/1 81. Første behandling 6/2 81. Betænkning 14/5 81).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Tyroll (VS):

Jeg må ærlig talt sige, jeg var forbløffet over, at der ikke var nogen, der ville have ordet til denne sag.

Jeg synes stadig væk, der er adskillige grunde til at sige noget vedrørende dette lovforslag om en tjenstemandsret. Det drejer sig bl.a. om statens misligholdelse af sine lønforpligtelser.

Ved samtlige de behandlinger, der har været her i salen af tjenstemændenes arbejdsnedlæggelser på grund af finansministerens manglende vilje til at forhandle et opstået lønefterslæb i 1979, har jeg forsøgt at få et klart svar på, om regeringens reaktion med repressalier fremfor lønindrømmelser er udtryk for, at regeringen ikke længere agter at overholde forudsætningerne for tjenstemændenes manglende aktionsret, nemlig at lønudviklingen følger lønudviklingen på det øvrige arbejdsmarked. En følge af dette er selvfølgelig, at et lønefterslæb ikke må opstå.

Ministeren har ikke villet give et klart svar. Det nærmeste, det under udvalgsbehandlingen er lykkedes at komme et svar, er, at der »tages hensyn« til lønniveauer og lønudvikling på det private arbejdsmarked. Det ville da under alle omstændigheder være mærkeligt andet. Det er vel også tilfældet for de overenskomstansatte hos staten.

I et forsøg på at få et mere klart svar udbad jeg mig ministerens kommentar til den fremstilling af forudsætningerne, der er foretaget i en studie af Jens Bundvad, der kaldes »Forhandlingsystem og organisationsstruktur på det offentlige arbejdsmarked«. Studien er offentliggjort i værket »Organisationer under forvandling«, forlaget Politika, fra maj 1980, og jeg skal tillade mig at citere herfra. Der siges:

»Der er . . . tilsyneladende udbredt enighed blandt såvel politikere som organisati-

ons- og forvaltningsrepræsentanter om, at det, man må tilstræbe, er løn- og arbejdsvilkår, der hverken er væsentligt bedre eller væsentligt dårligere end dem, som hersker på det private arbejdsmarked. Dette har afgørende betydning for forhandlingerne, idet deres kerne i nogen grad bliver en fortolkningstvist og et spørgsmål om de offentligt ansattes parallelitet med de private. At dette i sig selv kan give problemer, er indlysende, og disse problemer har fået en mere og mere fremstående placering, efterhånden som forsøgene på at føre indkomstpoltik er blevet forstærket.«

Det eneste svar, vi fik fra ministeren, var, at han ikke havde yderligere at bemærke, end hvad han allerede havde svaret. Altså intet svar på disse klare udsagn om, hvordan man almindeligvis opfatter tingene på dette område. Men intet svar er også en slags svar, så tjenstemandsorganisationerne bør nok konstatere, at finansministeren ikke er til sinds at opfylde sit sæt af forpligtelser over for tjenstemændene. Dermed er forudsætningerne for at acceptere fratagelsen af aktionsretten også bortfaldet. Det vil så vise sig, om det får konsekvenser for organisationernes praksis. Det skulle man jo forvente, men det sørger de socialdemokratiske ledere vel for ikke bliver tilfældet.

Ikke alene lønforudsætningerne er væsentligt ændrede; lovforslaget her ændrer også på en del væsentlige retlige områder ved forudsætningerne uden at tage nævneværdigt hensyn til indsigelserne fra organisationerne på området. De har simpelt hen fået en kold skulder.

Efter ministerens eget udsagn betyder tjenstemændenes forhandlingsret ved ændringer i denne tjenstemandslov bl.a., at de synspunkter, som organisationerne gør gældende under forhandlingerne, tillægges vægt i de videre overvejelser om lovforslaget. Men heller ikke her tages indholdet alvorligt. Hvilken vægt har ministeren tillagt TFUs indsigelse? Ingen, så at sige ingen. Organisationerne fik den kolde skulder. I en henvendelse fra TFU til arbejdsmarkedsudvalget siges det bl.a.:

»TFU finder det utilfredsstillende, at finansministeren bliver pålagt i folketinget at fremsætte et forslag til lov, der indebærer så principielle ændringer af tjenstemandsloven, som forslaget om nedsættelse af en tjeneste-

[Tyrol]

mandsret m.v. gør, uden forudgående grundigt udvalgs- og kommissionsarbejde og med så korte tidsrammer, at en grundig bearbejdning i organisationerne ikke har været mulig.«

Men finansministeren ved, hvad han som arbejdsgiver og modpart har brug for, og afviser denne meget alvorlige indsigelse fra organisationerne.

TFU ytrer ønske om, at lovens disciplinærregler tages op til en samlet vurdering på basis af et udvalgsarbejde. TFU rejser bl.a. indsigelser mod den nye definition af faglig aktion, som gøres meget, meget bred ved, som det siges, »ikke nødvendigvis at være begrænset til arbejdsnedlæggelser i traditionel forstand«. Men kun når arbejdsgiverparten, altså finansministeren, finder ændringer nødvendige, sker der noget. Han har adgang til at fremsætte lovforslag. Kun hvis ministeren senere skulle finde, at der er behov for at tage disciplinærreglerne op til almindelig overvejelse, skal TFU altså forvente den ønskede behandling. Det er det svar, ministeren har til organisationerne i anledning af de ønsker, de har fremsat.

Det kan altså konstateres, at det var det rene blålys, da vores højtærede formand for arbejdsmarkedsudvalget i forespørgselsdebatten her i salen den 18. november 1980 luftede muligheden for at iværksætte den af TFU ønskede vurdering. Hr. Søren B. Jørgensen sagde – folketingets forhandlinger 1980-81, sp. 2327:

»Vi skal vel også være opmærksomme på, at da tjenestemandsløven blev ændret i 1969, blev der ikke foretaget ændringer i kap. 4, så det kan måske være meget fornuftigt at se på det, ikke mindst på baggrund af den udvikling, der er sket, siden man gennemførte loven.«

Man kunne altså dengang klart få indtryk af, at der var en uenighed mellem socialdemokratiet og partiets finansminister i vurderingen. Men jeg går ud fra, at udvalgets formand har læst ministerens svar til udvalget, så formanden har jo nok ombestemt sig eller blot udtalt sig lidt lemfældigt ved den lejlighed. Jeg vil gerne vejledes om, hvilke signaler fra socialdemokratiet der skal tages alvorligt. Det samme ønske går jeg ud fra at tjenestemandsgeselskaberne står med.

Desuden har man påpeget den manglende gensidighed. Der har i debatten om dette lov-

forslag været ytringer i de forskellige tjenestemandsgeselskaber, hvor man bl.a. gør opmærksom på, at der ikke er tale om, at man kan foretage en idømmelse af straf over for arbejdsgiverparten, altså over for finansministeriet eller et andet ministerium, i tilfælde af en klar misligholdelse af de betingelser, der ligger til grund for tjenestemandssystemet. Det er en klar og berettiget indsigelse, der ligger her, men det er klart, at man ikke fra ministerens side eller fra arbejdsgiverpartens side drømmer om at give indrømmelser på dette punkt.

Et andet område, som blev taget op allerede i forespørgselsdebatten, var spørgsmålet om tjenestemandenes individuelle beskyttelse, som også angribes i dette lovforslag.

Sigtet med den foreslåede ændring er at smidiggøre behandlingen af tjenestemandsgeselskaber, der har en kollektiv karakter, som det siges. Om det er en kollektiv aktion, afgøres af tjenestemandsgeselskabet, og når denne beslutning er truffet og sagen behandles ved tjenestemandsgeselskabet, forsvinder en række foranstaltninger til sikring af tjenestemandens individuelle beskyttelse. Disse helt utilstrækkelige sikringer bliver yderligere forringet. Det skal jeg vise noget nøjere. Det er i direkte modstrid med den vedtagne dagsorden, som er den direkte årsag til lovforslagets fremkomst.

Ønsket om at rationalisere kommer bl.a. til udtryk igen i den socialdemokratiske ordførers indlæg den 18. november 1980, folketingets forhandlinger 1980-81, sp. 2325. Han siger:

»Selvfølgelig kan reglerne anvendes i den situation, vi har oplevet nu, men de forekommer mig at være meget lidt hensigtsmæssige. Der er jo foreløbig begæret afholdt tjenstligt forhør i i alt 3.700 sager, og der har kun været afholdt forhør i 876. Der resterer altså godt 2.800; det kan godt tage sin tid.«

Når denne tid nedbringes gennem dette forslag, er der ingen tvivl om, at det sker ved at fratage tjenestemandene den individuelle beskyttelse, som ligger i rettighederne ved de tjenstlige forhør, og som jeg skal vende tilbage til. Mulighederne for den individuelle indsats i egen sag vil helt klart blive beskåret til det ukendelige. Det er ikke til at bortforklare. Ikke desto mindre forsøger hele den politiske front, som står bag disse indgreb, at bortforklare det.

[Tyrol]

Et andet relevant punkt for denne bedømmelse er, at ministeren hævder, at der ved behandlingen af spørgsmål om overtrædelse af § 10, stk. 1, især vil blive lagt vægt på den del, der omhandler tjenestemændenes pligt til samvittighedsfuldt at overholde de for en stilling gældende regler. Ministeren siger udtrykkeligt, at det sigter mod tjenestepligter, der gælder for den konkrete stilling og altså er nedfældet i særlige regler for stillingen. Det står ikke ganske klart, hvordan der kan blive tale om en mere rationel behandling af sagerne, hvis ikke det indebærer, at man undlader at kore sagerne ud fra de enkelte stillingers regler. Stillingerne er mangeartede, og reglerne er det vel tilsvarende og kræver tilsvarende forskellig behandling. Det var sikkert for dette lovforslag, men spørgsmålet er, om det også vil være det, efter at det bliver vedtaget. Vi har vores alvorlige tvivl, ja, vi tror nærmest ikke på det og vil da gerne høre, hvad ministeren og flertallet bag indgrebet har af argumenter for det.

Lad os se på en konkret fremstilling af, hvad der sker, hvilke rettigheder der fratages. Efter de gældende regler har den enkelte tjenestemand krav på udlevering af en skriftlig fremstilling af sin egen sags faktiske omstændigheder og adgang til at afgive en skriftlig udtalelse om fremstillingen. Efter lovforslaget vil det være sådan, at kravet ikke længere vil kunne gøres gældende. Arbejdsgiveren udformer en kollektiv anklage til tjenestemandssretten, som videregiver den til besvarelse af den omhandlede centralorganisation. Den enkelte tjenestemand har således ikke længere et automatisk, direkte krav på at modtage den omtalte skriftlige fremstilling af sin egen sag og ej heller en automatisk ret til at afgive en skriftlig udtalelse herom.

Heller ikke på andre områder, når det drejer sig om indsigelse mod beretningen fra forhørslederen, er der efter vedtagelse af lovforslaget muligheder for at komme med en skriftlig indsigelse.

Heller ikke den sidste mulighed – som jeg ikke kan nå at omtale, da min taletid er udløbet – bevares. Det har relation til den retlige behandling, efter at dommen er afsagt.

Der er på en række væsentlige områder tale om, at man angriber de individuelle muligheder og den retsbeskyttelse, der skulle foreligge, selv om man altså i sin tid i den dagsorden, der ligger til grund for dette lov-

forslag, sagde, at det ikke skulle være tilfældet.

Mølgaard (DR):

Der er fire forhold, jeg gerne vil anføre.

For det første føler vi fra retsforbundets side en vældig stor forståelse for, at tjenestemænd og folk i tjenestemandslignende ansættelsesvilkår havde god grund til at føle sig harm i overenskomstsituationen 1979-80.

For det andet havde man også på det private arbejdsmarked i den situation – som i gentagne tidligere situationer – god grund til harme over den foretagne knægtelse af organisations- og aftalefriheden, som egentlig burde være ganske klar i henhold til grundloven.

For det tredje vil jeg godt anføre, at en række af de tekniske indvendinger over for det system, som her etableres, kan vi godt dele VS' kritik vedrørende. Vi mener, at retssystemet, der etableres, måske ikke er retsgarantigivende nok. Men et system skal op at stå, og et system var ikke oppe at stå. Derfor agter vi trods alt at stemme for lovforslaget, men vil meget gerne være med til senere at bedre dette system i retning af at udstede større retsgarantier for den enkelte.

Den fjerde ting, jeg gerne vil sige, er, at vi føler også, at der er grund til at kulegrave tjenestemandssystemets fordele og ulemper og rigtigheden af dets udbredelse i det hele taget, og vi vil i retsforbundets folketingsgruppe alvorligt overveje et beslutningsforslag i næste samling om et kulegravningsarbejde om hensigtsmæssigheden af tjenestemandssystemets udbredelse og tanken om en begrænsning af dets udbredelse til de egentlige nøgleposter i samfundet, idet vi vil tilstræbe en lighed og en sammenlignelighed i løn- og ansættelsesvilkår for stillinger, der er sammenlignelige.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden behandling af:

Forslag til lov om en kommunal tjenstemandsret.

(Lovforslag nr. L 203. Fremsat 22/4 81. Første behandling 29/4 81. Betænkning 14/5 81).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 2, § 2, således ændret, § 3, ændringsforslag nr. 3, § 4, således ændret, og §§ 5-14

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om frigørelsesafgift m.v. af fast ejendom. (Ændringer som følge af indførelse af kontantvurdering).

(Lovforslag nr. L 209. Fremsat 29/4 81. Første behandling 6/5 81. Betænkning 20/5 81).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Glistrup (FP):

Frigørelsesafgiftslovgivningen tiltrænger utvivlsomt et eftersyn vedrørende mange detaljer, som virker aldeles urimelige. Det, der sker ved det foreliggende lovforslag, er jo kun, at man sætter en lap på et enkelt punkt, men alt taget i betragtning mener vi i fremskridtspartiet, at den lap trods alt gør retstilstanden lidt mindre dårlig, end den er i øjeblikket. Derfor vil vi ved tredje behandling kunne støtte lovforslaget.

Da vi kan bruge nogenlunde de samme ord om det stillede ændringsforslag her ved anden behandling, vil vi også støtte ændringsforslaget her ved anden behandling og stemme ja til det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og § 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod det-